

Сучасні соціальні проблеми у молодіжному середовищі

В статті обґрунтована методологія наукових досліджень, яка своїм об'єктом обирає молодь, визначаючи тим самим її онтологічну суб'єктність. Висвітлюються вікові та ідентифікаційні ознаки молодих і старших поколінь у перехідній єдності філогенезу, внутрішнього і зовнішнього сприймання фізично і психологічно вікових груп, інших взаємозумовлених властивостей цілісного об'єкта як кожного з окреслених наукових підходів, та і їхньої єдності. Розкриті механізми перебігу взаємостосунків у молодіжному середовищі. Розкрито зміст фундаментальної гіпотези стосовно сутності феномену духовності молоді як об'єкта людинознавчого дослідження, основні положення теорії самосвідомості особистості, які спричиняють ціломиттєву зорієнтованість конструктів молодіжної свідомості.

Ключові слова: молодь, вчинки, самосвідомість, самоздійснення особистості, методологічне обґрунтування, молодіжна самосвідомість.

Постановка наукової проблеми та її значення. Взначення молоді об'єктом дослідження в загальнонаціональному розумінні не потребує предмета, оскільки у цьому разі об'єкт і є предметом дослідження. Молодь не є замкнутою соціальною групою, вона є системою, що саморозвивається і являє собою відкриту соціальну систему, що задіяна в різноманітних соціальних зв'язках, які існують в суспільстві.

Мета статті полягає у тому, щоб зробити, можливо перший крок на шляху пізнання ціннісних проблем серед молоді і застереження від тих негативних впливів, які нажалі ще є у нашому суспільстві.

Виклад основних положень. Молодіжний світ – особливий. Тут панує протиборство двох стихій - максимуму бажання і мінімуму досвіду. Молодеча енергія та експресія не вміщаються у рамках норм дозволеності. Це часто-густо призводить до виплесків, зривів, конфліктів, іноді трагічних.

Від єгиптян і древніх греків до теперешніх днів молоді люди спотикаються на трьох порогах: протистоянні поколінь; віковій зміні цінностей; наявності та відсутності досвіду. У плані вічної борні старого і нового значне місце займає протиборство поколінь. Старше покоління, проживши достатній відтинок життя і набравшись вміння відділяти добро від зла, правду від обману, зерно від полови, хоче передати свій досвід власним дітям. Якщо батько мовить власному синові, що це – солодке, це – солоне, то дитя збагне відмінність й особливість смаку, лише скуштувавши продукт. Звернімось до прикладу Адама й Єви, які не втямили сутності забороненого плоду, допоки не надкусили його.

Вікова зміна цінностей полягає у зміні темпоритму життя, стані здоров'я людини й її фізичних сил, у здатності швидко обробляти інформацію, у запам'ятовуванні. Виникає ситуація, яку молодим важко збагнути, чому батьки стали такими повільними, неповороткими, такими важкодумами і забудькуватими? їм складно збагнути, що через кілька десятків літ усе повториться. Лише на місті батьків стануть вже вони. Одна й та ж музика для молодих надто тиха, а для старших – загучна. «Ні, заявляє син чи дочка, – я ніколи не буду таким, як мої батьки!» І не лише проголошує, а й діє наперекір. Хоч насправді молодь має ставитись до старших так, як би хотіла, аби ставилася до неї згодом.

Історія життя народу, людини має властивість зберігати па своїх скрижалях записи помилок попередників не допустити їх повторення наступниками. Патріарх Йосип Сліпий роздумував: «Що найбільше осліплює – фанатизм, що просвітлює – знання. Чому ми нічого не вчимося в історії?» [1]. У нас, на превеликий жаль, часто завищена самооцінка своїх здібностей, сил, знань. Наслідком цього стає чергове наступання на одні й ті ж граблі у політиці, економіці, праві, родинних, особистому утвердженні. Досвід слід не тільки збирати і цінувати, а й обов'язково використовувати практично.

Напрошується така думка; якщо вже тисячу років людство повторює класичні помилки з покоління у покоління, то це потрібно сприймати як невіддільну складову життя, як належне, на що не слід гніватися чи ображатися. Господь сотворив світ на протилежностях: вода і суша, день і ніч,

радість і смуток. Енергія електрична виникає від взаємин протилежних часточок, або (по-простому) від плюса і мінуса.

Кожна людина має свої плюси і мінуси, свої позитиви і хиби, чесноти і гріхи.

Кожен з нас різний і це потрібно сприймати свідомо. При цьому не слід перебудовувати когось під себе (дітей, дружин, друзів). Головне: зберегти власну самобутність, виконати місію на землі, яку визначив для кожного Господь. Отже, навчимося чути одне одного, поважати іншу думку, використовувати попередній досвід.

День нинішній виводить нас на новий рівень проблем, з-поміж яких слід виокремити: морально-виховну кризу, демографічні проблеми, духовне спустошення, правовий нігілізм. У слові «виховання» закодовано його суть: ви оберігаєте дитя від злого впливу, поганого ставлення, від аморальності. Моральні принципи Бог передав Мойсееві у вигляді десяти заповідей. Нічого не потрібно видумувати. Потрібно лиш їх дотримуватися – і все.

Те, що молодь у нас сильна, може засвідчити її активна позиція у час помаранчевих подій, революції гідності, військового протистояння, але те, що вона гостро вразлива, засвідчує стан розчарування розтоптаной гідності. Нинішнє розхристане політиканство, призводить до молодечої апатії, до руйнації містків довіри над рікою часу, збайдужіння, агресивності та пошуку порятунку у світі ілюзії (віртуальних іграх тощо). Втрачаються ідеали як серед теорій, так і поміж людей. «Чого не навчився Івась, того не знатиме Іван», – гласить народна мудрість. Порядності потрібно теж вчити змалечку. Проблема молоді часто у проблемах дорослих, їм завжди ніколи: робота, телесеріали, футбол. Маленьке усамітнюється і починає у сім'ї рости стіна відчуження поміж ними.

Є давня притча про сина, який завдавав збитки, і батька, який забивав цвяшки в одвірки, щоби погасити біль від прикрощів. Нові збитки і нові цвяшки: «А якщо я робитиму добрі справи?» – запитав син. «Я витягатиму цвяшки один за одним». Так і сталося. Залишився останній. Син приносить батькові нову радісну звістку і тато витягує його. «Бачиш, – радіє син, жодного цвяшка!» «Так – відповів тато, скрушно хитаючи головою, – а дірки позалишалися...»

З-поміж проблем, «дарованих» технізацією світу, гостро стоїть питання хвороб і каліцтва, породжених чорнобильською катастрофою, війною. Ослабленість імунітету поєднується чорною раковою тінню, що розповзається всією Україною. Слабне не лише тіло, а й думка, розум. Це, на жаль, гірка реальність.

Ще одна проблема сьогодення – алкоголізм батьків і їх потомків. Вона стає проблемою духовно і фізично скалічених дітей, раннім сирітством. Інтелектуальний рівень суспільства стрімко падає. Нам уже немає з-поміж кого вибирати найдостойніших. Це дуже серйозна пересторога.

Найновіша проблема полягає у появі покоління сиріт при живих батьках, які виїждять на заробітки за межі України. Держава, на жаль, лише підраховує розміри інвестиції від заробітчанства, але не бачить трагедії. Діти, позбавлені родинного тепла, сповнюються озлобленістю і відчуженням до родичів, які тепер для них стали просто фінансовими донорами. Без духовно і фізично здорової молоді годі думати про міцну українську державу.

Ще одна моральна рана – розіп'яте на хресті розпусти кохання. Зведення високого житейського почуття до тваринних інстинктів, підміна духовного піднесення тілесними утіхами та нетерпимість одне до одного на день нинішній є однією з причин нетривалості шлюбів та чергових розбитих сімей. А дитя ж має виховуватися у родині, через любов матері та мудрість батька, плекатися їхньою увагою та справедливою вимогливістю, будувати свою долю на прикладі життя і діяння батьків, або, як мовлять, на образ і подобу. А тому величну місію у формуванні і утвердженні світобачення молодих людей мають відігравати виховання як у церкві, так і вдома.

Виховна місія дитячого садка, школи, вищих навчальних закладів освіти дуже важлива, бо тут гартується світогляд, готується фахівець і майбутність сім'ї та держави, виховується патріот і громадянин. Саме тут визначальними є особистості педагогів. Немає бездарних дітей, студентів є бездарні родичі, вихователі та викладачі. Ісус Христос для своїх учнів був завше Учителем і про це ніколи не слід забувати.

Сьогодення, даруючи нам новітні технічні засоби, приносить разом із тим нові фізичні та духовні недуги: телевізійне зомбування, комп'ютерну залежність, телефонну дебілізацію.

Значний вплив на молодих людей мають найрізноманітніші форми та види мистецтва: література, театр, архітектура, живопис, скульптура, музика, народна культура; звичаї та обряди певної нації, у нашому випадку – української. Це бездонна криниця духовних надбань людства, Чи вгамовуємо свою спрагу її живою водою, чи п'ємо нечисть з каламутної калюжі?

Є прекрасний вислів: стан культури – це діагноз здоров'я суспільства. Нинішнє становище закладів культури на межі виживання, а культура просить захисту, нашої допомоги.

Демографічна проблематика в Україні набирає дедалі більших масштабів. Нині на 50 похоронів у селах України припадає одне весілля! Кого будемо вчити завтра? Якщо такими темпами піде далі, то проблеми молоді розв'яжуться самі собою – її просто не буде.

Цигарки й алкоголь становлять третину державного бюджету.

Проходить масове отуманення молоді димом та споюванням. Держава начебто й бореться проти цього, але насправді активно сприяє деградації населення. За темпами зростання кількості наркозалежних та збільшення хворих на СНІД Україна минулого року вийшла на перше місце в Європі! Сім років тому ми були лише на 54-му. Якщо такі темпи смертності не зупинити, то у 2050 році на наших теренах проживатиме від 15 до 20 мільйонів українців. Де ж то ті недавні 52 мільйони?!

Перед нами третій пласт молодіжних проблем. Тепер живемо і проходимо не крізь солов'їні гаї, а щоденно продираємося крізь електромагнітне павутиння різних засобів зв'язку. Люди поволі замотують нашу планету у своєрідний кокон відчуження. Глобалізаційний процес та його стрімкі темпи спричиняють надранню інтенсифікацію діяльності юного мозку та відчуження й виснаження молоді людини від животоків навколишнього середовища й перемовин поміж собою.

Нам ніколи спілкуватися. Ми німіємо, закриваємося у солодких тюрмах своїх помешкань, безжально нищимо дари Божі: природу, воду, повітря, землю. Темпи технізації світу такі шалені, що вже не встигаємо за їх змінами і новаціями. Нестримно вичерпуються енергетичні ресурси земних глибин. Що це – наближення звуків сурм четвертого Ангела, про якого описано в Об'явленні святого Івана Богослова?

Два Всесвіти живуть у нас самих і навколо нас. Душа - розум-почуття перебувають у нашому тілі, одяг-посади оточують його. І хто знає, котрий з них більший? Поміж названими всесвітами має бути гармонія, своєрідна рівновага. Дисбаланс призводить до складних наслідків. Людина – частка природи, але вона й дитя Боже. Це ніколи не слід забувати.

Духовне спустошення – це шлях у прірву. Якщо душу не наповнювати живою водою, то вона чахне і згасає. Що може порятувати її? Любов! Любов велична, всесильна, чиста, щира. Любов до Бога, до землі, до близьких, до родини, до своєї праці та її плодів. Повторю ще раз: Бог – це любов... А відтак щасливі ті, які готові пізнати любов у мудрості, а мудрість у толерантності.

Висновки. Проблема молоді актуальна та популярна тема всіх рівнів сучасного дискурсу. Сьогочасний соціокультурний та правовий контекст її осмислення охоплює дві різноспрямовані тенденції: по-перше, всезростальні глобалізаційні та інтеграційні процеси, які узагальнюють різні країни та культури жити у спільному та тісному світі, по-друге, зустрічні процеси активізації настроїв антиглобалізму, загострення питань національного самовизначення, ідентифікації, а також посилення настроїв індивідуалізму, підвищення готовності до конфліктів людей, які перебувають на етапі складних пошуків самоідентифікації на різних рівнях її становлення. Відтак в умовах наявної гострої потреби об'єднати надзвичайно багатогранний світ молоді у здатне до співіснування єдине ціле тематика толерантності є однією із найважливіших суспільних проблем сьогодення.

Джерела та література

1. Сергійчук В. Патріарх Й. Сліпий у докум. рад. органів держ. безпеки 1939-1987. В. 2 т. – Т. 1 [Текст] / Галузевий держ. архів Служби безпеки України ; упорядкув.: В. Сергійчук, С. Сердюк; передм., заг. ред.: В. Сергійчук. – К : ПП Сергійчук М.І., 2012. – 653 с.
2. Головатий М. Молодіжна політика: теоретико-концептуальні засади наукового аналізу / М. Головатий, Н. Лук'янова // Вісник Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту. – 2010. – № 1-2. – С. 113-118.
3. Боришевський М. Й. Особистість у вимірах самодіяльності: [монографія] / М. Й. Боришевський. – Суми: Вид. буд. «Еллада», 2012. – 608 с.
4. Шевель І. Світогляд сучасної української молоді / І. Шевель // Український інформаційний простір [Електронний ресурс]. – Режим доступу: iijimv.knukim.edu.ua/zbirnyk/1_2/29-shevel.pdf.
5. Соціологія молоді // Соціологія: [підруч.] / за ред. В. М. Пічі. – 4-е вид., випр. – Львів: Магнолія, 2009. – 320 с.
6. Фурман А. В. Генеза толерантності і перспективи українотворення (комплексний проект) // А. В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2013. – №1. – С. 6-20.

Кельман М., Кельман Р. Сучасні соціальні проблеми у молодіжному середовищі. В статті обґрунтована методологія наукових досліджень, яка своїм об'єктом обирає молодь, визначаючи тим

самим її онтологічну суб'єктність. Висвітлюються вікові та ідентифікаційні ознаки молодих і старших поколінь у перехідній єдності філогенезу, внутрішнього і зовнішнього сприймання фізично і психологічно вікових груп, інших взаємозумовлених властивостей цілісного об'єкта як кожного з окреслених наукових підходів, та і їхньої єдності. Розкриті механізми перебігу взаємостосунків у молодіжному середовищі, що регулюють трансформацію суспільних уявлень, стереотипів та установок, забезпечуючи актуальні досвідні періоди наступних етапів життя людини здобутками молодіжної субкультури. Розкрито зміст фундаментальної гіпотези стосовно сутності феномену духовності молоді як об'єкта людинознавчого дослідження, основні положення теорії самосвідомості особистості, які спричиняють ціломиттєву зорієнтованість конструктів молодіжної свідомості.

Ключові слова: молодь, вчинки, самосвідомість, самоздійснення особистості, методологічне обґрунтування, молодіжна самосвідомість.

Kelman M., Kelman R. Contemporary Social Challenges of Youth. The article substantiates the peculiarities of the research methodology, when the object of the investigation is youth problems in the society, thereby the author points to its ontological subjectivity. The emphasis is laid on the age and identity characteristics of the young and older generations in the transitional phylogenetic unity. The author highlights issues of internal and external physical and psychological perception by each of the aforementioned age groups, and other interrelated characteristics of the outlined scientific approaches to the object of the study. The study has revealed mechanisms regulating relationships among young people and governing the transformation of public perceptions, stereotypes and attitudes. The article sheds light on the principal items of the theory of self-identity, which determine constructs orientation of youth consciousness. The author draws the conclusion that the periods of the further empirical phases of human life are based on the achievements of the youth subculture.

Key words: youth, action, self-awareness, self-realization of personality, methodological substantiation, youth self-consciousness.

УДК 340 (477)

Л. Луць

Сучасна українська правова наука: деякі проблеми та перспективи

У статті аналізуються висловлені у науковій літературі точки зору щодо понять «наука» та «правова наука»; виявляється природа науки як соціального явища; встановлюється місце правової науки в її структурі; виокремлюються характерні для неї ознаки; формулюється визначення поняття як системи наукових знань про закономірності становлення, функціонування та розвитку правових явищ та способів і засобів конструювання правової дійсності. Виявляються проблеми функціонування та розвитку сучасної правової науки в Україні: її депарадигмальність, відсутність чітких науковознавчих критеріїв; методологічна недосконалість та пропонуються способи їх розв'язання: посилення інноваційних напрямів наукових досліджень; створення нових наукових парадигм; формування сталої, дієвої методологічної основи.

Ключові слова: наука, правознавство, правова наука, методологія правових досліджень, правові закономірності.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сучасній українській правовій науці хоча і притаманний активний пошук та формування нових наукових напрямків, проте вона значною мірою залишається депарадигмальною, заідеологізованою та міфологізованою. Їй часом притаманна і псевдонауковість та відсутність чітких науковознавчих критеріїв.

Ці проблеми обумовлені не лише станом сучасної науки, але в значній мірі й особливостями сучасного стану розвитку нашого суспільства: системними змінами в усіх сферах суспільного життя (політичній, економічній, правовій тощо); зміною цінностей, цілей та завдань суспільного розвитку,